

Stát versus inovace

Inovovat dobrovolně,
nebo násilím?

Přednáší Urza
22. května
v Paralelní Polis

www.urza.cz

O čem se budeme bavit?

- ❖ Co je a co není vidět?
- ❖ Individuální preference a ekonomická kalkulace
  - » obecně o dotacích
- ❖ Příklady z praxe
- ❖ Morální rozměr státní podpory inovací

Co je a co není vidět

- ❖ Claude Frédéric Bastiat (asi 1848, určitě 1850)
  - » Toto nadčasové dílo napsal před skoro 200 lety.

Co je a co není vidět

- ❖ Claude Frédéric Bastiat (asi 1848, určitě 1850)
  - » Toto nadčasové dílo napsal před skoro 200 lety.

- ❖ Pro nás důležitá témata:
  - » Rozbité okno

Co je a co není vidět

- ❖ Claude Frédéric Bastiat (asi 1848, určitě 1850)
  - » Toto nadčasové dílo napsal před skoro 200 lety.

- ❖ Pro nás důležitá témata:
  - » Rozbité okno
  - » Státní (veřejné) výdaje (armáda, kultura, silnice, ...)

Co je a co není vidět

- ❖ Claude Frédéric Bastiat (asi 1848, určitě 1850)
  - » Toto nadčasové dílo napsal před skoro 200 lety.

- ❖ Pro nás důležitá témata:
  - » Rozbité okno
  - » Státní (veřejné) výdaje (armáda, kultura, silnice, ...)
  - » Protekcionismus (i cla); a stroje berou lidem práci.

Co je a co není vidět

- ❖ Claude Frédéric Bastiat (asi 1848, určitě 1850)
  - » Toto nadčasové dílo napsal před skoro 200 lety.

- ❖ Pro nás důležitá témata:
  - » Rozbité okno
  - » Státní (veřejné) výdaje (armáda, kultura, silnice, ...)
  - » Protekcionismus (i cla); a stroje berou lidem práci.
  - » ...i mnohá další, ale ta s tématem souvisejí volněji.

Bastiatova pointa

❖ **Spotřebované zdroje budou chybět jinde!**

Bastiatova pointa

- ❖ **Spotřebované zdroje budou chybět jinde!**
  - » Žijeme totiž ve světě omezených zdrojů.
    - Obhajoba utrácení za něco je vždy na úkor něčeho jiného.

Bastiatova pointa

- ❖ **Spotřebované zdroje budou chybět jinde!**
  - » Žijeme totiž ve světě omezených zdrojů.
    - Obhajoba utrácení za něco je vždy na úkor něčeho jiného.

- ❖ Stát netvoří žádné zdroje, jen přerozděluje.

Bastiatova pointa

- ❖ **Spotřebované zdroje budou chybět jinde!**
  - » Žijeme totiž ve světě omezených zdrojů.
    - Obhajoba utrácení za něco je vždy na úkor něčeho jiného.

- ❖ Stát netvoří žádné zdroje, jen přerozděluje.
  - » A činí tak s velkými ztrátami.

Škodlivost dotací: Korupce

- ❖ Problém notorický známý a ne moc významný.
- ❖ Bují, když někdo rozhoduje o cizích penězích.
  - » Jinak nemá smysl nikoho korumpovat.

Škodlivost dotací: Korupce

- ❖ Problém notorický známý a ne moc významný.
- ❖ Bují, když někdo rozhoduje o cizích penězích.
  - » Jinak nemá smysl nikoho korumpovat.
- ❖ Soukromé firmy se korumpují hůře než státy.
  - » Majitele z principu nelze korumpovat.
    - Jeho podřízené teoreticky ano.

Škodlivost dotací: Cena práce

- ❖ Problém dost známý a středně významný.
- ❖ Dochází k bohapustému plýtvání zdroji.
  - » Přerozdělovací úředníky je třeba z něčeho platit.
  - » Existují „odborníci na dotace“.
  - » Ti by mohli dělat něco užitečného a tvořit hodnoty.

Škodlivost dotací: Cena práce

- ❖ Problém dost známý a středně významný.
- ❖ Dochází k bohapustému plýtvání zdroji.
  - » Přerozdělující úředníky je třeba z něčeho platit.
  - » Existují „odborníci na dotace“.
  - » Ti by mohli dělat něco užitečného a tvořit hodnoty.
- ❖ Místo platby za statky platí lidé i byrokracii.

Škodlivost dotací: Malé firmy

- ❖ Problém méně známý a dost významný.
- ❖ Velké firmy mají na dotace lepší šance.
  - » Snáze splní (formální) podmínky přidělení dotace.
    - Existují triky: korupce, zakládání „dcer“, přesuny sídel, ...
    - Tvůrci podmínek dotací na velké firmy nezapomínají.
  - » Mají na to „odborníky“ (či celá oddělení).

Škodlivost dotací: Malé firmy

- ❖ Problém méně známý a dost významný.
- ❖ Velké firmy mají na dotace lepší šance.
  - » Snáze splní (formální) podmínky přidělení dotace.
    - Existují triky: korupce, zakládání „dcer“, přesuny sídel, ...
    - Tvůrci podmínek dotací na velké firmy nezapomínají.
  - » Mají na to „odborníky“ (či celá oddělení).
- ❖ Zastánci silného státu často nenávidí korporace.

Škodlivost dotací: Misalokace

- ❖ Problém neznámý a extrémně významný.
- ❖ Úředník neví, co lidem přinese nejvíce užitku.
  - » Hlasování nezohledňuje míru chtění.
  - » Výsledky závisí na tom, jak široké okolí hlasuje.

Škodlivost dotací: Misalokace

- ❖ Problém neznámý a extrémně významný.
- ❖ Úředník neví, co lidem přinese nejvíce užitku.
  - » Hlasování nezohledňuje míru chtění.
  - » Výsledky závisí na tom, jak široké okolí hlasuje.
- ❖ Dotace ztrátovým znamená podporu plýtvání.
  - » Ztrátová firma spotřebovává víc, než produkuje.

Škodlivost dotací

- ❖ Vzestupně dle vážnosti; sestupně dle známosti:
  - » korupce úředníků
  - » platy úředníků (a „odborníků na dotace“)
  - » zvýhodnění korporací proti drobným podnikatelům
  - » misalokace zdrojů (nutí lidi volit horší varianty)

Škodlivost dotací

- ❖ Vzestupně dle vážnosti; sestupně dle známosti:
  - » korupce úředníků
  - » platy úředníků (a „odborníků na dotace“)
  - » zvýhodnění korporací proti drobným podnikatelům
  - » misalokace zdrojů (nutí lidi volit horší varianty)

- ❖ Volá se po řešení těch nejmenších problémů.
  - » O těch nejzávažnějších problémech ani nikdo neví.

- ❖ Lidé jsou vynalézaví tisíce let; vždy takoví byli.
  - » Děje se tak z lidské přirozenosti bez ohledu na stát.

- ❖ Lidé jsou vynalézaví tisíce let; vždy takoví byli.
  - » Děje se tak z lidské přirozenosti bez ohledu na stát.
- ❖ K investici do inovací je třeba odložit spotřebu.
  - » Platí pro Robinsona na pustém ostrově i pro nás.

- ❖ Lidé jsou vynalézaví tisíce let; vždy takoví byli.
  - » Děje se tak z lidské přirozenosti bez ohledu na stát.

- ❖ K investici do inovací je třeba odložit spotřebu.
  - » Platí pro Robinsona na pustém ostrově i pro nás.

- ❖ Vyšší časové preference zpomalují vývoj.
  - » To lze kompenzovat státními zásahy; je to žádoucí?

Časové preference

- ❖ Jaké časové preference jsou správné?
  - » To je zcela subjektivní.
    - Například umírající je má zcela logicky vysoké.

Časové preference

- ❖ Jaké časové preference jsou správné?
  - » To je zcela subjektivní.
    - Například umírající je má zcela logicky vysoké.
  - » Čím bohatší společnost, tím dlouhodobější plány.
    - V bohaté společnosti se snáze odkládá spotřeba.

Časové preference

- ❖ Jaké časové preference jsou správné?
  - » To je zcela subjektivní.
    - Například umírající je má zcela logicky vysoké.
  - » Čím bohatší společnost, tím dlouhodobější plány.
    - V bohaté společnosti se snáze odkládá spotřeba.
  - » Čím chudší společnost, tím krátkodobější plány.
    - A je to tak v pořádku.
      - Odkládání spotřeby ve špatných podmínkách může být fatální.

Časové preference

- ❖ Jaké časové preference jsou správné?
  - » To je zcela subjektivní.
    - Například umírající je má zcela logicky vysoké.
  - » Čím bohatší společnost, tím dlouhodobější plány.
    - V bohaté společnosti se snáze odkládá spotřeba.
  - » Čím chudší společnost, tím krátkodobější plány.
    - A je to tak v pořádku.
      - Odkládání spotřeby ve špatných podmínkách může být fatální.
  - » ...a jak to souvisí s inovacemi?

Technologie nejsou cílem

- ❖ Technologie jsou **prostředkem** ke štěstí.
  - » Cílem nejsou inovace za každou cenu.

Technologie nejsou cílem

- ❖ Technologie jsou **prostředkem** ke štěstí.
  - » Cílem nejsou inovace za každou cenu.
- ❖ Vložit všechny zdroje do inovací nedává smysl.
  - » A zjevně není ani moc dobré neinovovat vůbec.

Technologie nejsou cílem

- ❖ Technologie jsou **prostředkem** ke štěstí.
  - » Cílem nejsou inovace za každou cenu.
- ❖ Vložit všechny zdroje do inovací nedává smysl.
  - » A zjevně není ani moc dobré neinovovat vůbec.
- ❖ Jaká je tedy správná míra?

Technologie nejsou cílem

- ❖ Technologie jsou **prostředkem** ke štěstí.
  - » Cílem nejsou inovace za každou cenu.
- ❖ Vložit všechny zdroje do inovací nedává smysl.
  - » A zjevně není ani moc dobré neinovovat vůbec.
- ❖ Jaká je tedy správná míra?
  - » **Laissez-faire!**

Solární panely

- ❖ Stát i EU dotují energii z obnovitelných zdrojů.
  - » Trvale udržitelný rozvoj nepočítá s vývojem.
    - Pro někoho to může být argument, pro jiného ne.
      - Každý by měl mít možnost volby o svých zdrojích.
  - » Násilím nutí své preference ostatním.

Solární panely

- ❖ Stát i EU dotují energii z obnovitelných zdrojů.
  - » Trvale udržitelný rozvoj nepočítá s vývojem.
    - Pro někoho to může být argument, pro jiného ne.
      - Každý by měl mít možnost volby o svých zdrojích.
  - » Násilím nutí své preference ostatním.

- ❖ Paradoxně pak dokonce brzdí inovace.
  - » Při tak masivních dotacích není třeba inovací!
  - » Ten, kdo je ve ztrátě, má větší motivaci inovovat.

Elektromobilita

- ❖ Nedostatek ropy motivuje vyvíjet elektromobily.
  - » Toto platí se státem i bez něj.

- ❖ Nedostatek ropy motivuje vyvíjet elektromobily.
  - » Toto platí se státem i bez něj.
- ❖ Kdy je ta pravá chvíle investovat a jak moc?
  - » **Laissez-faire!**

Elektromobilita

- ❖ Nedostatek ropy motivuje vyvíjet elektromobily.
  - » Toto platí se státem i bez něj.
- ❖ Kdy je ta pravá chvíle investovat a jak moc?
  - » **Laissez-faire!**
- ❖ Investice do jedné větve vývoje potlačuje jiné.
  - » Svět omezených zdrojů; co mohlo jinak vzniknout?

Zateplování domů

- ❖ Zaujatá studie hnutí DUHA (berme s rezervou):
  - » „Vytvořilo“ 19 000 pracovních míst.
  - » „Ušetřilo“ miliardy.

Zateplování domů

- ❖ Zaujatá studie hnutí DUHA (berme s rezervou):
  - » „Vytvořilo“ 19 000 pracovních míst.
  - » „Ušetřilo“ miliardy.

- ❖ Hnutí DUHA argumentuje pracovními místy.
  - » „Řešení“ hospodářské krize.

Zateplování domů

- ❖ Zaujatá studie hnutí DUHA (berme s rezervou):
  - » „Vytvořilo“ 19 000 pracovních míst.
  - » „Ušetřilo“ miliardy.
- ❖ Hnutí DUHA argumentuje pracovními místy.
  - » „Řešení“ hospodářské krize.
- ❖ Vzpomeňme na Bastiata! Co je a co není vidět?

Smart city

- ❖ Od pohledu to vypadá jako dobrý nápad.
  - » Mně osobně se to líbí.

- ❖ Od pohledu to vypadá jako dobrý nápad.
  - » Mně osobně se to líbí.

- ❖ Stojí to ale za investované zdroje?
  - » Je snazší říci: „Líbí se mi to,“ než platit velké peníze.
    - Někomu to za to i tak stojí; jinému ne.

- ❖ Od pohledu to vypadá jako dobrý nápad.
  - » Mně osobně se to líbí.

- ❖ Stojí to ale za investované zdroje?
  - » Je snazší říci: „Líbí se mi to,“ než platit velké peníze.
    - Někomu to za to i tak stojí; jinému ne.

- ❖ **Good ideas don`t require force!**

The Venus Project

❖ Kybersocialismus a velké sociální inženýrství

The Venus Project

- ❖ Kybersocialismus a velké sociální inženýrství
- ❖ Úžasné až megalomanské technologické nápady

The Venus Project

- ❖ Kybersocialismus a velké sociální inženýrství
- ❖ Úžasné až megalomanské technologické nápady
- ❖ Socialismus nefunguje; technologie to nezmění.

The Venus Project

- ❖ Kybersocialismus a velké sociální inženýrství
- ❖ Úžasné až megalomanské technologické nápady
- ❖ Socialismus nefunguje; technologie to nezmění.
- ❖ Ať si to lidé klidně zkoušejí; ale za své!

Jaderná fúze

❖ Něco naprosto úchvatného!

Jaderná fúze

- ❖ Něco naprosto úchvatného!
- ❖ Přes 50 let je stále 30 let od uvedení do praxe...

Jaderná fúze

- ❖ Něco naprosto úchvatného!
- ❖ Přes 50 let je stále 30 let od uvedení do praxe...
- ❖ Investovat do ní? Pravděpodobně ano; ale kdy?
  - » Dává to smysl od jisté technologické úrovně; jaké?

Jaderná fúze

- ❖ Něco naprosto úchvatného!
- ❖ Přes 50 let je stále 30 let od uvedení do praxe...
- ❖ Investovat do ní? Pravděpodobně ano; ale kdy?
  - » Dává to smysl od jisté technologické úrovně; jaké?
- ❖ To nikdo neví; necht' rozhodně každý za sebe.

Logika a příklady

- ❖ Závěry výše platí bez ohledu na příklady.
- ❖ Důležité je chápat princip!

Logika a příklady

- ❖ Závěry výše platí bez ohledu na příklady.
- ❖ Důležité je chápat princip!
- ❖ I zdánlivě dobrá inovace může být špatná.
  - » Náklady obětované příležitosti nemusíme ani znát.

Útočné násilí

❖ Kdo nezaplatí daně, toho stát násilím donutí.

Útočné násilí

- ❖ Kdo nezaplatí daně, toho stát násilím donutí.
- ❖ Jak se to liší od výpalného, jež odsuzujeme?
  - » Rozdíly jsou technické, nikoli však morální.

Útočné násilí

- ❖ Kdo nezaplatí daně, toho stát násilím donutí.
- ❖ Jak se to liší od výpalného, jež odsuzujeme?
  - » Rozdíly jsou technické, nikoli však morální.
- ❖ Jak lze daně ospravedlnit?

Útočné násilí

- ❖ Kdo nezaplatí daně, toho stát násilím donutí.
- ❖ Jak se to liší od výpalného, jež odsuzujeme?
  - » Rozdíly jsou technické, nikoli však morální.
- ❖ Jak lze daně ospravedlnit?
  - » Hlasováním? Jak rozsáhlým? Je to legitimní?

Útočné násilí

- ❖ Kdo nezaplatí daně, toho stát násilím donutí.
- ❖ Jak se to liší od výpalného, jež odsuzujeme?
  - » Rozdíly jsou technické, nikoli však morální.
- ❖ Jak lze daně ospravedlnit?
  - » Hlasováním? Jak rozsáhlým? Je to legitimní?
  - » Protislužbou? Platí to i pro lupiče?

Proč lidé hájí stát?

❖ Stát je normou.

Proč lidé hájí stát?

- ❖ Stát je normou; podobně jako kdysi otrokářství.

Proč lidé hájí stát?

- ❖ Stát je normou; podobně jako kdysi otrokářství.
- ❖ Státní vzdělávací systém nás indoktrinuje.

Proč lidé hájí stát?

- ❖ Stát je normou; podobně jako kdysi otrokářství.
- ❖ Státní vzdělávací systém nás indoktrinuje.
- ❖ Lidé pak stát hájí zcela automaticky.
  - » Často i dřív, než vůbec znají protiargumenty.
- ❖ Emoce, nebo logické úvahy?

Závěr

- ❖ Inovovat lze i bez státu.
- ❖ Stát inovace brzdí a misalokuje.
- ❖ Daně jsou loupež.

Děkuji za pozornost

Diskuse?

- ❖ Ptejte se, oponujte...
- ❖ Nechcete-li se ptát přede všemi, za chvíli sejdem do přízemí do Bitcoin Coffee; tam bude debata pokračovat.

